

Naiskysymyksen periaatteita.

Kirjoittanut

H. Järvinen.

(Ylipainos Kirkollisesta Suomalaislehestä.)

Jyväskylässä,
Jyväskylän kirjapainossa, 1884.

STATIONARY ENGINEERING

1900

1900

1900

1900

1900

Naiskysymyksen periaatteita.

Det förwända får wäldet,
der det samma sarnas.

E. Tegnér.

Kieltämättä on myöntäminen naiskysymyksen kohonneen yhteiskunnalliseksi eli sosiaalisiksi kysymyksiksi, sillä ei käy tätä nykyä miesten enään sanominen naisten ainoaksi welvollisuudeksi: „nous aimer, prier Dien, coudre et filer.“*) Kautta siwistyneen mailman woittawatkin naiset woittamistansa waitutukselleen ja toiminnolleen alaa ulompana kyökin ja perhe-elämän piiriä, saavuttaen yhteiskunnallista oikeutta ja kutsumusta sen laatuista, minkä muutama vuosikymmentä sitten yleinen mieltipide arweli hurjapäiseksi haaweksimiseksi. Mutta jos on oikeutettujakin puolia nykyisellä naiskysymyksellä, löytyypä siinä monessa kohden paljo nykyisen sosiaalisen kiihkon hurjuuksiin wiwahtawaista. Ihmisoikeudet ne ne owat sosiaalisen kysymyksen ilmäteränä. Mutta oikeutten vaatiminen itsjellensä lukuun ottamatta welvollisuuksia mitkä säännöllisissä oloissa oikeuksia seuraawat, on jo sinään mieletöntä itsekkäisyyttä. Ja kun siihen lisäksi oikeudet, joiden anastamisessa kiihkoillaan, tuon kurittoman itsekkäisyyden hehkussa käywät, miten nykyisen sosialismon röhkeissä rynnäköissä useinkin, pelkiksi alhaisiksi ajallisen eli maallisen onnen sekä aistimillisen nautinnon oikeuksiksi, silloin owat kaikki todellisen yhteiskunnallisen elämän ynnä myös todellisen ihmisyyden ehdot waarassa. Rajatoin itsekkäisyys kieltää oikeudet Jumalalta sekä toisilta ihmisiltä, ja kun ihmis-olennon ytimessä kuitenkin on alkunsa kätkeynä hengen rajatoin isoominen ja janoaminen, ja kun ihmisen pelkkä aistimillinen kyky samalla on auttamattomasti rajoitettu, tuopi tuo aistimillisyyteen kietoutunut itsekkäisyys muasjaan aluksi himojen hillimättömän syökyn ja lopuksi — epäilyksen hirmut. Waikkapa tuo tuommoinen oikeutten ja ihmis-etujen etsintö toisinaan pukeutuisikin henkijempään muotoon, waikkapa tawallaan luulottelisi ihmiskunnan henkisen kehittymisen palveluksen työssä hywiäkin harrastawansa, pysyy se siltä laadulleen ja seurauksineen samana: elämän todellisista ehdoista irroitettuna erhetyksenä. Kaikkeilla kohtaa katselia waan

*) Meitä rakastaa, Jumalaa rukouilla, neuloa ja kehretä.

mielien sekaforttoa, elämän periaatteiden hämmennystä ynnä tyytymättömyyttä oloihin.

Emme tahdo wäittää näitä oireita esiintyneen naiskysymyksessä koko täyskypsyyneinä meillä, mutta on sitä jo julkisuudessakin tawattu tämän asian käsittelyä sentin laista, josta arwella jo luuli todeksi naisten kaikkein meidänkin rauhallisessa Suomesamme olewan ihka — huutawassa hufassa, kaisen inhimillisen oikeuden ja onnen osaa wailla. Ja jos on mitäkään tuohon asian aluksi piirtelemään kuwaelmaamme todeksi wiwahtawaista maassamme naiskysymyksen suhteen, päättäisimme syhyksi siihen liittäen sen seikan, ettei ole yleisöissä eikä asian kirjallisissa esittäjissäkään kaikissa selwillä tämän kysymyksen oikeat periaatteet. Tiedämme kyllä toisaalta, että nykyisen tieteen jopa filosofiankin kannalta katsottuna periaatteet owat Hegelianismon kera olleiksi ja menneiksi arwatut. Mutta eihän sitä tässä, kun aiomme naisten todellisia etuja ja oikeuksia, jopa elämän onneakin puolustaa ja walwoa, käy aseutumisen Schopenhauerin eikä v. Hartmanninkin perusteille, sillä noiden herrain mielestä kaikki ihmiselämä, miesten sekä naisten, on sulaa onnettomuutta alusta loppuun. Ja kun emme saata mukaantua Positiwismion evolutioni-teoriankaan alaisiksi, jääpi welwollisuudentunto käskiäksi, ja se waatii meidät tässä ryhtymään mielipiteitten meteliin ja etsimään waloa lähteiltä, joista wakuutuksemme sanoo sitä löytyvän warakki, josko asia esittelystämme tällä kertaa ei liioin walkenijakaan.

Suudetaan: Ei rajoja, tie auki! Tulkittuna tuo sanonee: ei ole mitään rajoja asetettava eikä ajateltawakaan henkijelle alalle; naiselle suotakoon samat elämän oikeudet ja alat mitkä miehillekin; miksi ei saisi nainen kehittyä henkijesti ensiksiin samoilla henkijien elämän alkulähteillä kuin mieskin, ja miksei suotawa hänelle tilaisuutta palwella ihmiskuntaa samoilla aloilla lahjoillaan, kuin tuo ky'ystään ja toimistaan kopeilewa „luonnon herrakin?“ Mitä oikeutti noita rajoja asettamaan, mikä noita oikeuksia ryöstämään? Pitäisihän jäädä naiselle ainakin oikeus elää ja elättää itsensä miten mieltä ja parhain kykenee? — Tuolta se on kuulunut korwihimme, naiskysymys. Kuinkahan sitten lienee asian oikea laita. Onko noita rajoja, oliko tuota oikeuden sortoa? siitä mielisimme sanasen lausua, wiittaillessa samalla tuon huudon syihin kuskakin kohden.

Solukalo loi Platonin wai Platoniko solukan, kun Platoni mailmassa muinoin Platoniksi muodostui, sen kysymyksen ratkaiskoon nykyajan woima-filosofia, jos sen kykenee. Mutta oli lahjain laadun ja

rikkauden syyt ihmisissä miten satunnaiset tahansa, jos lienewät satunnaisia nekään, sukupuolen eroitus jääpi ainakin luonnollisuudessaan pysyväksi ihmisten kesken niin kauwan kuin täällä aistimillisuuden mailmassa ihminen löytyy. Ja siinä luonnollisuudessa luullaksemme on jo ensimmäinen pysyvä pohja henkille rajoille myös säättynä. Fysiologian ja esteetikan oppineet tarkemmin kaavostelkoot niiden wiivojen suhdat, joiden piirteisä tyypillisen miehen tahti tyypillisen naisen ruumillisen olennon suloisuus ja jalous periaatteellisesti esiintyy; mutta jos elämän retkellä milloin tapaa miehesä ulkomuodon tuike pehmeän kaarewisja tahti naisessa järki jyrkän teräwisjä wiivoisja astuwan esiin, jopa silloin itsestään katseliasja syntyy epäilystä henkisenkin puolen luonnollisesta ajasta noisja henkilöisjä. Tahdomme tällä waan sanotuksi: naisessa ihmisyyys esiintyy ruumiin olennossa toisenlaisena kuin miehesä, ja se seikka ensimmäkin rajoittaa auttamattomasti naisen sielunkin eli henkisen olennon toiseksi kuin miehen. Ihmisiä he siiltä owat kumpikin, mies sekä nainen, mutta yksipuolisia tosin, jopa siihen määrään yksipuolisia, että elämän onnen lupaawa ja kätkewä miehätys waatii etsimään toisiansja täytteeksi koko olennolleen. Kumpi silloin arwoikkaampi, kun toisilleen on arwaamattoman kallis kumpikin? Mutta misjä tuo eroitus, mikä tekee uudeksi, miehättäwän oudoksi mailmaksi toisen toiselleen? Pohjana on, miten jo wiittasimme, luonnollisuuden omituisuus; mutta välittömässä yhteydessä sen lera kätkeytyy kummasjakin myös warsin erinlainen sielullinen sekä henkinen mailma, tahti oikeastaan sama mailma, waikka tuike toisessa muodossa. Tästä on jo selwä, ettemme arwele, miten muinoinen keskiajan kirkonkokoisuus, naisella olewan waan anima sensitiva, eikä mitään warfinaista henkeä eli järjen aatteellista puolta, waikkapa myöntäisimme, jopa wäittäisimmekin, että naisessa wallitsee järjellisyuden sielullinen, miehesjä sen henkinen puoli. Mutta arwoa se ei koske, sillä järjellisen olennon arwo on itsestään mittaamaton. Arweluttawampi saattaisi olla se seikka, täytyy tuon tunnustaa, kun fysiologia on hawainnut naisen aiwot paljoa köyryisemmäksi miesten aiwoja. Kaswatus sen on tehnyt, wäittäwät naiset. Tuskinpa. Mutta oli miten oli, älköön tuostakaan „heikompi sukupuoli“ liitoi hämmästyksellä, sillä heikkous sehän juuri onkin sen wäkewyyys, samoin kuin wäkewyyys on miespuolen heikkous. Toisin sanoen: kummankin sukupuolen yksipuolisuus tekee sen tykenewäksi toistanja pätewämmiin toimimaan alueellaan. Aistimillisten hawaintojen piiri miehellä on laweampi eli niitä hän tykenee kokoamaan loitommalta; mutta nainen ahtaamassa alasjaan tykenee hawaitsemaan paljoa tarkemmin erikois-

kohdat. Miehen mieli ja henki tavoittelee asiain yleisiä suhteita ja elämän yleisiä järjestelmiä, jättäen helposti oheen yksityispersonalliset kohdat; naisen mieli tarttuu mieluummin yksityisiin kohtiin ja asian puoliin, yksityisihmisoloja tarkkuudella tähdystellen ja noudattaen. Miehen tahto kiihtyy vastustusta ja pyrkii jäykkänä ulkomailman mieliä sekä oloja muodostelemaan, tulevaisuutta luodaksensa; naisen tahto taipuu helpommin mukiin yleisten mielipiteitten ja olojen voimasta, ollen sitä kestävämpi olevaisien erikoisolojen muodostelmissessa ja säilyttämisessä. Miehen tunto on heikkuva, kiihtyvä pian raiwofsikin yleisten totuitten ja seikkain suhteen, mutta kylmä ja wälinpitämätöin usein erityisissä personallisissa suhteissa; naisen tunnossa mielihyvä tahti mieltäpä kiihtyy personallisissa suhteissa pian, mutta waikeammin yleisissä asioissa. Tämän wertailun woi lajitella laweammaksi ja tehdä paljoa tarkemmaksi. Mutta mistä kumpikin, mies ja nainen, todella käy, se lifinnä ilmestyy perheellisen kutsumuksen eri puolissa. Mies se perheelle eli kodille elämän ehdot ulkomailmasta hankkii: suojan, elatuksen, oikeudet, edut, arwot, maineet, turwat; waimo se niistä hankituista luopi wäsymättömällä yksityistoimellaan ja alttiudellaan, talouden näennäisesti wäähäpätöisissä kotiaskeleissa hyörien ja pyörien, oikean kodin, jossa nuo perheen omaksi woitetut edut, arwot ja muut muodostuwat wasta oikein kunkin perheen omaksi, ominaisiksi mailnaksi, jotta mies kohotetulla itsetuntoisuudella kotiuntuu töittensä hedelmiin, ja waimo kunniaksensa lukee sen, että mies omisjaan wiihtyen wirtistyy uusiin taisteluihin. Mies on perheen tue, sen henkisen sekä aineellisen puolen ylewänä, pontewana kannattajana ja edustajana; waimo on miehen kunnia, perheen omat olot kun jalolla alttiudellaan ja toimiwaisuudellaan luopi tuota miehen aatemailmaa ja ulkonaista arwoa wastaawaisiksi eli itäänkuin heijastawaksi yksityisoloiksi. Kumman työ tässä on arwoffaampi, miehen wai waimonko? Sitä on mahdotoin sanoa. Tämän waan saattaa sanoa: Arwofas, arwaamattoman arwofas on koti, perhe, jossa sen jäsenet ja lifinnä sen perustajat tuntewat korkean kutsumuksensa todelliset, pyhät welwollisuudet ja etsiwät onnensa niiden wilpittömässä täyttämisesä woimiansa mukaan. Semmoisen kodin rakentamisella rakennetaan onnelliset yhteiskunnalliset sekä waltiolliset olot kansassa, wieläpä jumalanwaltakuntakin. Kuluja ihmisenä pitäisi itseänsä liika hywänä tuohon! Häpeäisitkö awiossa äiti olla äitinä, isä isänä! Mutta se rajoittaa, supistaa ihmisen toiminnot! Niinpä niinkin, sen se tekee, mutta ainoastaan alan walmistamiseksi ihmiselle femmoiseen toimintoon, jossa hän pääsee lahjoillansa ihmiskunnan kaikkein

forkeimpia, tähdellisimpiä, pyhimpiä elämän ehtoja palvelemaan. Eiköhän tuohon sopisi ihmisenä tyytyä, tuohon tuommoiseen osaansa? Mutta nainen joutuu siinä miehen palveliaaksi? Ehkäpä, mutta ehkäpä sitä noita herroja on jäämään miehellekin osansa mailmasa. Murtumatoin itsenäisyys ei tee kummastakaan, miehestä eikä naisesta, sinuttua, walittua välkkäpäletta perheen eikä muiden todellisen ihmiselämän ilmiöiden kannattamiseen. Eikä nainen perheessään ole miehenä, eikä perheensäään, vaan perheen aatteen eli perheessä toteutuvan pyhän tarkoituksen palveliana.

Mutta ehkäpä noita henkisen mailman awaroita aloja naiselle nythäikana niin jäykästi waaditaankin juuri sen wuoksi, että hän tähän tärkeään toimeensa perheessä soweliaaksi kaswaisi? Siwistystä, kouluja kaiketi siis? Kunnan kuultawia. Kouluisjako se nyt luullaan löytyvän kaikki elämän wiisaus ja autuus? Ja nytkö se wasta saatawissa tuo ylewä, naisen olentoa ja elämän „toistardeita“ wastaawa kaswatus naiselle? Ennen tätä pedagogian aikakautta eiwät naiset siis kutsuimuksessaan niin mihinkään kenneet? Koulu on koulu, elämä on elämä, ja oli koululla mikä tärkeys olikin tulewaisuudessa kansojen kulturi-riennoissa, eiwät ne ainakaan meillä ole mitään sanottawaa näihin asti yleiseen nais-siwistykseen suorastaan waukuttaneet. Säännöllisissä, raittisissa, aaterikkaisissa kansallisisä ja kristillisissä oloissa naisen tyty kehittyy sekä mieli säwellytyy ikäänkuin itsestään jalosti toimiwaksi ja harrastawaksi niissä, mitkä hänen kutsuimuksensa nimenomaan kuuluwat. Muistitieto eli traditioni on saanut käydyä koulumestariästä, ja oli puuttuwainen miten ja missä muussa, mutta naisen luonteesen mukauntumisesä ei ole sen woittajata. Kotiäskareiden liehtarina se ensiksi on aimotoitit toimittanut Raiä Wargin ja monen muun tällä alalla klassillisen kirjailian awulla ja lera. Sukutraditionina se on hankkinut naiselle tuohon lisäksi kansallisen siwistykseen henkisen aatehiston. Siitä elpyneenä kotoili nainen itsetoimiwana kirjoitetuista wihkoista, ynnä niistä mitä jattui historiallista sekä kaunokirjallista kirjallisuutta käsiinsä, laweata laweamman aate-mailman tuon yhä tulwian muistitieto-waraston warmikkeeksi ja waloksi. Mutta oli tuo kotiäskareiden taito mikä ja miten tärkeä tahansa, tärkeämpi tuota pelkkää taitoa on naiselle todellinen niihin mieltyminen ja ja niissä wihtyminen, ja „tottunut työn tekepi, tottumaton katselepi“, sanoo sananlastu. Ja pääsi nainen sukunsa sekä kansansa henkisen aate-waraston omistajaksi laweammasa tahi ahtaammasa muodossa, kal-liimpi, tärkeämpi tiedollista siwistystä on perheen onnelle ja menestymiselle jalo käytöksen taito. Perintöä, traditionia on osaksi tämäkin taito, sen

muodollinen puoli warfinkin; mutta oli tuo mitä oli, oikeata jäwyänsä ja eheintä firkkauttansa ei se saawuta muusta, kuin kristillisyyden hengestä, siitä sanasta, joka walistaa silmät ja tekee yksinkertaiset taitawiksi. Kristillisessä ja erittäinkin protestanttisessa kansassa ei pitäisi nykyajan naiskysymyksen kaawosteliain, omista malli-kurkseistaan ylwästellen, luoda niinkään surfuttelewia filmäilyjä entisille oloille. Kristillisen kodin hengellinen siwistys ja woima on traditionia sekin ja tehokas iskemään olennon ytimiin walon sekä lämmön säteet semmoiset, joista tuetta horjuwalle ja johtoa taidolle elämän waikeimmisfakin waiheissa loppumattomiin. Tuohon lisäksi tulee kirfollinen opetus ja protestanttinen saarna, jotka kumpasetkin koskettelewat ja walaisewat monessa kohden suorastaan kaswatusopillisiakin kysymyksiä. Tarjolla sitä on ollut ja on wieläkin myös hengellinen kirjallisuus, jonka arwon tässä suhteessa kewytnielisyys yksin saattaa jättää lukuun ottamatta. Ilmoitetussa sanassa on ikäänkuin elämän todellisesta keskuuspisteestä totuuden säde kaikille suunnille opiksi, nuhteeksi, ojennukseksi ja kiritukseksi; siitä löytyä alati mitä enin ja parahin taidokseen tarwitsee hurjamielisenä tahti epätoiwoisena, maltittomana tahti epäröiwänä, kiittämättömänä tahti imartelewaisena, tylynä tahti liehakoitfewanä, turhamielisenä tahti jäädyttömänä, kunniankihkoisena tahti ylönmielisenä toisten halwekfiana j. n. e. — Mutta ei ole kaswattuksen kalliin lahja kehittyneessä käytöksen taidosfakaan, sillä wittteitä ja waillinaisia ohjeita sekä harjoituksia siitä sittekin waan jää elämän retken ewääksi. Elämän ilmoituksiin lähtewälle käypi ratkaijewalksi ikinnä ne periaatteet, joihin omatunto on kodissa ikäänkuin tullut kiinnitettyksi, sillä jos ne owat oikeat ja jos niitä yleis mieli kodeissa ehdottomina totuuskfina ja elämän ikiwaltoina pitää ja kunnioittaa, nöyrytyy mieli niiden welwollisuutten woimasta, joita on ihminen ihmisenä, perheen, isänmaan ja kristikunnan jäsenenä kutsuttu toteuttamaan, itfekkäisyys taipuu ja Jumala walonensa ynnä armoinsensa kohoaa toiwon tähdeksi yli kaiken muun mailmassa. Silloin myös tyydytyksenä, onnena mitä elämässä korkeimpana silmäteränään tähtäilee, on olewa waan hywä omatunto eli tahdon järkkymätöin suunta welwollisuutten täyttämistä kohden, eikä tehdyt työt eli toimien hedelmät, jotka tämmöiselle mielelle alati jääwät waillinaisiksi, wäähäpätöisiksi welwollisuutten rinnalla. Ilman tuota ankkuria ihmisolento mielipiteisfään liehuu ja mieliteoisfaan riehuu subdiltaan — olipa miten siwistynyt muuten olikin — ja joutuu onnensa osaa etfiesfään elämän myrskysisfä riutalle.

Ollaan siis vanhoillaan, eikä niin? Eipä niinkään, sillä ulkonaiset sekä sisälliset kansalliset olomme käskivät uudelle tolalle, mutta älkööt uusien urkkat ja harrastajat röyhkeinä tuomitko entisyyttä, älkööt myös varomattomasti repikö pylwäitä, joilla yksin pysyvä tulevaisuus perheelle sekä yhteiskunnalle saattaa tulla raketiksi? Kouluoppia, siivistystä siis kaiketi hankittava naisillekin, wai miten? Kaiketi. Mutta ehkäpä sietäisi tuota tarittua siivistystä hieman tarkastella, ennen kun sille kaikki owet awataan ja kaikki warat uhrikki juodaan. Emme tässä aio ottaa täsmälleen määritelläksemme tahi lajitelläksemme siivistystä; mielimme ainoastaan aineemme kannalta tiedustella, saattaisiko siinä ehkä kätkeytyä joitakin naisen todelliselle onnelle epäsuosittolliisia periaatteita eli mieliä, sillä jotakin outoa, käsitteisjämme ynnä oloisjämme ennen olematointa siinä kuitenkin lienee, koskei ole itse sitä janaakaan kielivarastosjämme warsin monta vuosikymmentä löytynyt.

Ihmisen sielun woimain kehittämistä, tietojen ja taitojen karttumisista ynnä mielen suunnittamisista siivistys toki tarkoittanee? Tietoja ja taitoja ainakin nykyinen mailma kaikkiällä ja kaikilta kysyy, ja maallisen toimeen tulon ynnä ulkonaisten olojen vaatimuksia aikamme siivistysharrastuksissa kaikista kärkeimmän lukuun ja huomioon otetaan. Eihän se ole leikin tekoa toimeen tulo maallisesjataan, ja kunnian asiakseen tulee arwata yksityijien sekä koko kansankin, ettei leiwän edestä orjaksi joutu. Mutta eikä ole ihmisen „toimeen tulon“ kansja tekemistä elämänsä matkalla myöskin henkisen mailman ristiriitaijen, toisiansa sortawien waltojen taistelussa, jos mieli päästäkseen raittiisiin, omatakeisiin, itsenäisiin, olennoleen tositerweellisiin, wapaaksi luodun olennon elämän ehtoihin ja oloihiin? Mistä walot ynnä woimat siihen? Ihmiskunnan entisyys ei ainoastaan realijissa tiedoissa, waan wieläpä ethijissä, jopa uskonnollisijakin käypi yleisessä mielipiteessä yhä halpaa halwenmaksi; uusia urkkitaan kaikkiällä, ja neronja ky'yllä luonnon salaijuuksia ilmi luopa ihmisiuku kefinnistään kopeilewana lähtee yhä rohkeata rohkeammoin omasta henkisestä warastostaan luomaan myös uusia henkisiä aate-mailmoja elonlähteikseen, itseänsä sekä omatekosiensa ihannellen, ihmetellen, muinoisia halwekien, ilkkuen ja sokaisten. Tuon aineellisissa sekä henkijissä näennäijesti ylewän siivistysharrastuksen wäkipontena on luulelma, että ihminen olentonsa kaikille lahjoille kehittyneenä wasta todella soweliaaksi tulee ihmiskunnan kaikinpuolista, aineellista ynnä henkistä, edistymistä awuillaan palwelemaan, kannattamaan. Mutta entä jos tuosja edistymisriennosja ei ainoastaan ihmisen itsetuntoisuus käwisi ylimääräisiä, ra-

jattomia ihmisvoimista sekä ihmislahjoista arvelemaan, vaan myös omatunto hämmentyi, waimeni, fortuusi siihen määrään, ettei enään mitään pysyväästä, pyhää, ylivaltaista totuutta eikä oikeutta jäisi jällelle tuon kehkeymiskiihkönsään rynnäköiwän ja luomistuotteistaan röyhkeilewän itsiön mielipiteille ja mielite'oilte — tokkopa silloin tuo kopeasti luuloteltu ja luvattu palveluskentyö käwisi niinkään erinomaisen siunausrikkaaksi ihmisonnelle tahi ihmisoloille? Ihmisarwon mittariksi sillä uralla ensikifin muodostuu lahjain rikkaus, ja elämän ainoaksi tarkoitusperäksi kääntyy ajallisen elämän nautinnot ja mukawuudet, itsekkäisyydesfään kiistelewän itsiön kunnianhimoiset houreet tahi korkeintaan aistillishenkisten ihanteiden hurmoawa hehuma. Ja tuon mitan määrihin kaawostuu silloin miehen silmissä naisenkin arwo. Toisaalta ihminen työntyy julki-suuden loiston wiehättämänä elämän yksinkertaisista, hiljaisista, itsekieltämistä waativista yksityistoimistaan perheessä yhteiskunnallisten sekä waltiollisten seikkain kiistatantereelle, perhe-elämän ynnä samalla yhteiskunnankin turmioksi. Ei nainen ainakaan tuossa kiistassa todellisia etuja osakseen niittämään pääse. Antiki=mailma n. k. se niinkään ihmisen suhteet perheesen aliarwoisena jätti oheen — josko se kukoistus=aikakaudestaan naiselta äitinä waatikin puhtautta, kärsiwällisyyttä, lempettä ja alttiutta — ja asetti ihmisarwon mittariksi ihmisen, miehen sekä naisen, ky'yt ja suhdat ajallisen elämän ynnä warfinkin yhteiskunnallisten sekä waltiollisten toimintojen kannattamisessa. Siinä kilpailussa kun luonnollisista syistä jo nainen auttamattomasti jäi jällelle, ei saattanut naisen arwo korkealle kohota ja alentuikin wihdoin — skeptisen aikakauden päiwinä warfinkin — wihdoin siihen määrään, että sen aikuisissa siwistyneissä awiollisen rakkaudenki ehto hämmentyi, kun keskinäinen wiehätys kunnioituksen kera puuttui. Eihän meillä toki kristikunnassa mokomia pelättämänä, arwelee kaiketi nais=siwistysten harrastaja inholla. Eipähän. Mutta ehkäpä parempi katsoa, kuin katua. Nykyisessä siwistysmailmassa löytyy paljo tuon muinaisen, roomalaisen sekä kreikkalaisen pakanuuden oireita. Nerollisuuden jumaloitseminen käy käsikkähä aistillis=henkisten ihanteiden jumaloitsemisen kanssa, ja kunnian sekä aineellisen nautinnon kiikön kera kohoaa kohoamistansa kansallismultiollinen toiminto=ala ihmis=elämän siweellisen puolen ainoaksi ilmestysmuodoksi, anastaen kirkonkin siweelliset periaatteet omikseen sekä tunkeuden monella tawoin samalla jo perheentkin pyhyyteen. Hegelianismon aatteellisuus ynnä sen kera nerollisuudenkin eli genialitetin arwoisuus on tosin jo kowia iskuja saanut positiwismolta, tuo wiimeksi mainittu kun ei mieli mitään tietää aatteista

eikä ajatustistataan, päätellen luonnon voimien ja vastain herruutta evolutionina ainoaksi henkisesäkin mailmassa. Mutta vaikka positivismoin voima-opillaan näkyy tulleen pakoitetuksi myöntämään jonkunlaista henkistäkin toimintoa, arvellessaan tahtoa ihmisolennon ponneksi, ei siitäkään sen suurempaa apua todelliselle ihmis-arvolle, sillä jos aate-oppi eli idealismo jumaloitsee ajattelevaa, miettivää, tietävää, aaterikasta, ylewisjä haavekivvää, uusia aatemailmoja luopaa ihmistä, jumaloitsee positivismo jäykästi toimivaa, työskentelevää, tahtovaa, rynnäköitsevää, jopa kaikkea kumoavaatin. Kummallakin peruskannalla pyhähdytään individualismoon, ja ihmiskunnan loppumattoman kehkeymisen välittäjänä — toisessa aate- toisessa aine-voiman avulla — jääpi ihminen pelkäksi väkikappaleeksi, menettää olemisoikeutensa itsiönä eli persoonallisuutensa ja muuttuu persoonallisuutta puuttuvain ylimysvastaain hahtuvaksi, katoovaksi ilmiöksi eli heijastukseksi. Siitä tuo materialismo ynnä sen kera pessimismo siivistyneessä mailmassa kaikkialla. Eikä ihmekään, sillä totena pysyy, mitä ranskalainen G. de Pressensé sanoo: Jumalan kera ihmisesä käy karille ihmisyys myös, ja jällelle jääpi pelkkä bestialité eli järjetöin eläin.

Mitä kaikella tuolla nyt kysymykseen sattuvaa sanottuna? Se tuolla sanottuna, etteivät pelkät tiedot eikä taidot eli n. k. maallinen siivistys tee ihmistä miehestä, eikä naisesta, ja warinkin jää nainen sillä alalla aliarvoon — vaikka epä tietoista, jos mitään todellista ihmisarvoa on jäämään jällellä kummasjakaan. Mutta sitä löytyy siivistyneelle mailmalle warakki aatteita sekä voimia, joiden avulla ihmisyys sekä siivistys saattavat päästä tosiarvoonsa, ja vaikka ne aatteet ja voimat eivät ole tästä mailmasta, ovat ne yhtähyvin enemmän kuin muut mitkään tämän mailman tositärpeisiin vastaavia ja semmoiksi myös tuhansien kokemuksesta tunnetut sekä tunnustetut. Löytyy niitä tosin meilläkin jo rikkiväijaita, joille nämä ihmisen todelliset iktiwallat ja väkiponnet ovat mitä muinaisuuden turhia luulelmia, ja onhan sitä maamme kasvatusepillisissä toimisissa kylläki kauvan jo tyketytty mielihin tuota kehittäväää, sielun kytyjä voimistelemaa methodia, jotta ei ihmettä, jos muutamat arvelisivat, ettei kasvatuse eikä opetus käy mistään, jollei oppilaasta muodostu joko runoilia, taiteilia, tieteilia tahi joku muu mokoma ihmiskunnan henkisen edistymisen tahi oman maallisen onnensa rikaslajhainen loistava seppä. Mutta eivät ne sillä raueka elämän todelliset vaatimukset, ja niiden toteutuminen kasvatettavassa kohooa kyllä arvohon niiden silmissä, joiden sydämehen kasvatettavan oikea onni ja elämän oja hellästi koskee, kun ovat vaan elämän kowissa kohtaloissa

ennättäneet kokea, miten helposti vihantakin ihmistäimi himojen myrskäisyssä taittuu, turmeltu. Levottomina nuo elämän „tofitarpeita“ koululta waatiat silloin kysekselävät, itseksen ainakin: tuleeko tuosta itsekkäinen wai jalomielinen, röyhkeä wai nöyrä, wakaa wai huikentelewa, siwo wai säädytöin, uskollinen wai pettäjä, luotettava wai wilpillinen, rehellinen wai kawaltelia, tahi kääntyykö kulkusi elämän retkellä totuuden tietä taiwasta ja taiwaallisia kohden, wai syöksytö turhuuden ja himojen palveliana wääräyden teitä perikatoon? Niinpä todellakin, mielen puhtaus ja jalous, wakaantunut luonne eli ylewä karakteeri on lahjoja sekä kykyjä tuhatwertaa kallimpi, kallimpi ihmiselle itse ynnä myös ihmiskunnalle. Kallis on siweellinen ihminen, mutta kristillis-siweellinen ihminen vieläkin kallimpi mailmalle walona ja suolana. Siinä se on todellinen ihmisarwo ja todellinen ihmiskutsumus. Ihmisen personallisuudessa s. o. siinä hänen olentonsa omituisuudessa, että hän itsensä wapaasti saattaa antaa, Jumalan walmistamalla ehdoilla, joko hywän tahi pahan palveliaksi, ja antautuneena Kristuksessa Jumalalle kirkastuu Jumalan kuwan kaltaisuuteen täällä sekä Jumalan lasten täydelliseen wapauteen iankaikkisuudessa — siinä mahdollisuudessa on ihmiskorkeus ja sen mahdollisuuden toteuttamisessa Jumalan avulla ihmisen oikea, todellinen kunnia. Ei ole tässä Judalainen taikka Greikalainen, ei orja taikka wapaa, ei mies taikka waimo. Sanoma siitä, että kadotetun penningin on Jumalan ainokainen Poika kalliiksi arwannut ja rakkautensa uhrilla sille uudistuksen, kirkastumisen ehdot walmistanut, se sanoma naisen arwon todellinen kohottaja ja kannattaja on ollut ja on ainoa sen todellinen kannattaja olewakin. Ujalliset suhteet muuttuwal tällä peruskannalla werrannollisesti wäähäpätöisiksi katoawaisuudessaan, ja ihminen jääpi itsesjään oikeutetuksi, ikuisesti pysywäksi, pyhäksi, omatakeiseksi tarkoituskeksi, waikkapa samalla tietää itsensä maallisestakin kutsumuksesta edeswastauksen alaiseksi kaikisja. Kristitylle näet ei tämä mailma ole Hegelilaisen idealismon tawoin mahdollisista mailmoista paras, johon täytyy tyytyä olewien olojen aatteellisen järjellisyuden katoawaisena kannattajana, eikä myös pessimismon tawoin mailma semmoinen, jossa ainoana onnen ofana on suuremmasta pahasta eli wihelijäisyydestä pääseminen wäheemmän wihelijäisyyden kantamisella ja kärsimisellä. Kristityllä ei elämän tarkoituksena tässä mailmassa yleensä ole nautinnot eli onnellisuudet, olipa nuo sitten aineelliset tahi aatteelliset, waan welwollisuutten täyttäminen; eikä paha eli wihelijäisyys, jota mailmassa on kärsittäwänä, ole hänestä hywän puutetta, josta hywä saapi tarpeellisen wastakohdan

kirkaudekseen, tahi auttamaton wälttämättömyyttä ihmisten kuusaksi, waan paha on wääryyttä, syntiä, josta seuraufineen koko ihmiskunnan kansa on kailenyyhteisessä eli solidarifessa edeswastauksessa lakin. Sen wuoksi kristitylle myös welwollisuudeksi jääpi, tyytywäisenä kutsuomuksesaan kantaa elämän kuormaa ja taistella pahaa vastaan uskossa Jumalaan ja lopullisen woiton toiwossa Hänen seuraajanansa, joka Jumalan pyhänä otti omakseen mailman synnit sekä syntiä seuraawat kärsimiset, murtaaksensa synnin ja kuoleman wallat. Golgathalla owat kärsimiset pyhitetyiksi tulleet ja welwollisuuden tähden alttiiksi antaaminen tieffi woittoon ja wapauteen elämän täydellisyydessä. Pysyminen koetteluffissa Kristuksen kautta Jumalassa ja niissä mitkä Jumalan owat on edistymiswaiheita tuota täydellisyyttä kohden, ja niissä waiheissa itsetuntoisuus kohoaa ja nöyrytyy samalla, samoin kuin niissä mailmakin kilwoittelian filmisä paljastuu pahuudessaan ynnä woitettuna kirjastuu samalla todelliseen arwohonsa Jumalan kalliina lahjana nautittawaksi ja wiljeltäväksi. Tämän taiwaallisen kutsuomuksensa ihminen on asetettu toteuttamaan niissä welwollisuuffissa, joita häntä perheen, yhteiskunnan ja kristillisen seurakunnan jäsenenä elämässä kohtaa. Tres enim hierarchias ordinavit deus contra diabolum, scilicet oconomiam, politiam, ecclesiam, sanoo oppi-isämme Luther.

Mitä siis naiskysymyksen suhteen todella mielimme? Mielimme lyhyesti sanoen naisen kaswatuksen ynnä samalla myös hänen opetuksensa määrät ja muodot rajoittaa naisen kutsuomuksen mukaiseksi. Olkoon myönnettävä, mikä yllä olewista witteistämme jo lieneekin selwä: nainen ei ole miestä warten kaswatettava, mutta perhettä, kotia warten on nainen nimenomaan kaswatettava, kaswatettava nimittäin kristillistä, siweellistä, isänmaallista perhettä lahjoillaan muodostamaan ja elähyttämään — tuli kaswaneena hänen kutsuomukseensa sitten awiollinen tahi awiotoin elämä. Kristillinen kutsuomuksensa on kiinnittäwä hänen olentonsa Jumalaan ja rajoittawa hänen henkensä Jumalan sanan eli Jumalan ilmoitetujen totuuten ohjiin. Isänmaallinen eli yhteiskunnallinen kutsuomuksensa on kiinnittäwä naisen mielen kotimaan luontohon, kansansa historialliseen entisyyteen ja nykyisyyteen sekä kansan henkiseen aatemailmaan semmoisena, kuin se wälittömästi kielessä ja wälillisesti sen jaloimmassa kirjallisuudessa hänelle tarjoutuu. Siweellinen kaswatuksensa ohjatkoon häntä welwollisuutenaan ihailemaan ja harrastamaan tulewaa toimintoansa perheessä Jumalan waltakunnan ja maallisen isänmaansa palvelukseksi eheillä, puh-tailla ruumiin sekä sielun woimilla.

Tämän kaikille tulewan, perustawan kasvatuksen ja yleisen sivistyksen välittäjänä on viime aikoihin asti kodin ohessa pääasiallisesti ollut kirkko, ja arwattawasti kirkko siihen, mitä kirkolle tulee, hengellisine traditioninensa ja aarteinensa on sitä tykenewämpi, mitä enemmän kirkko itsessään pysyy niiden yhteytenä, jotka eiwät ainoastaan opeta ja tunnusta, waan myös todella tahtowat samaa. Mutta perustawankaan kasvatuksen ja opetuksen ala ei kaikkialla suorastaan kuulu kirkon vaikutuspiiriin, ja toisaalta on noissa äsken mainituissa kirkon yhteiskunnallisen elämän perusehdoissa ilmestynyt arweluttawia epäkohtia, jotka waatiwät entistä innokkaampaa ja laweampaa vaikutusta kirkon opetuskellisessä elintoiminnossa. Kouluja siis? Mitenkäs muuten, mutta kouluja — niiden muodot ja laadut jääkööt tässä puheeksi ottamatta — kouluja, joissa ei kirkon tunnustuksellista traditionia halweksita eikä pelkkiä satunnaisia, omatakeisia opinkaawoja ulkopuolisen historiallisen perusteen pohjalla tyrkytetä muistihin, waan kouluja, joissa selwän ja sywän opillisen tiedon ja käsityksen kera käytännöllisiä, oloihin sattuwia ohjeita niissä, mitkä Jumalan waltakunnan owat, lapsille taritaan. Naisillekin siis dogmeja, dogmatikaa? Niin, dogmatisen opetuksen kauhistusta sitähän kaikki nykyajan pedagogiset ylimykset meillä ja muualla saarnaawat, matkiwat toinen toisensa — dogmana. Se fiksenä. Taroitamme: opetettawa on Jumalan sanaa kirkollisen tunnustuksen johtohon lapsille jo lapsenakin opiksi, nuhteeksi, ojennukseksi ja kuitukseksi ynnä myös ewääksi ja tarpeelliseksi waloksi nykyisen, itsekkäisissä wiifasteluisaan sekä himoisjaan meuruawan mailman melkskeissä.

Kansalliset olomme sijällisissä sekä ulkonaisissa suhteisjaan waatiwat myöskin nousewalle nuorisolle takitilaista opinnollista tietoa, herätystä ja ohjetta äsken mainittuun suuntaan koulujen avulla, alhaisimmasta mökkläisestä alkaen; ja waikei tässä sowi erikoiskohtihin ryhtyä, olkoon kuitenkin siwumennen lausuttuna, että naiskouluisja luullaksemme aitia sietäifi anastaa monenlaisilta, pelkiltä muodollisilta harjoituskilta kottaskareiden opillisille perusteille fyysikan, kemian ja fysiologian alkeita yksinkertaisella, käytännöllisellä tawalla opettamalla.

Mutta perheen jäsenten kutsumus ei ole kanjan kaikissa kerroksissa luonnooltaan ja laajuudeltaan, josko onkin hengeltään, sama. Teemmekö siis wielä sääty-eroituskiaakin? Teemme mitä teemme, mutta tässä taroitettut eroitukset eiwät ole meidän asetettamia; ne owat asetettuina ennen meitä ja ennen teitä ja löytywät meidän mentyämmekin. Miehen kutsumus ne likinnä asettaa naiselle. Sitä löytyy nimittäin, warfinaisista

jääty-eroituksesta huolimatta, kansan elämässä toimintoja, joihin mies, julkisuuteen luonteeltaan kääntymäisenä ja yleisiin kohtiin ryhtymäisenä, on näistä sopivampi, ja joiden kannattamiseen ei riitä perheessä peritty traditioninen tieto eikä myös yleinen alkeisopillinen koulu-oppikaan. Yhteiskunnalliset, kirkolliset ja valtiolliset toimet ovat sivistyneen kansan elämänmuotoja, ja niitä toimia kannattavat monenlaiset viralliset kutsu-
 mukset sekä hallinnolliset järjestykset ja laitokset. Niilläkin toimilla on traditioninsa, ja se ulottuu loitos ulommaksi ei ainoastaan perhettä vaan koko yksittäisen kansankin oloja; ja nuo toimet ovat samalla, tämän traditioninsa ynnä ihmishengen taukoamattoman kehittymisen eli sivistyksen nojalla, itse alituisessa muodostumisessa ja kehittymisessä. Niitäneekö kaikkeen tuohon edes „den grusliga akademiska lärdomen?“ Miten lienee, mutta miehet niitä toimia tähän asti maailmassa liikunnassa ovat kuormaan kantaneet ja joutavat sen vast'edeskin tehdä, sillä siinä he juuri ovat luodut ominaista kykyänsä koettelemaan. Siis naiselta tykkönään sulettu maailma tuo? Ettäkö sulettu! Sitä se ei ole ollut, eikä tulekaan olemaan, mutta tyytyköön nainen siihenkin waiwuttamaan naisena ja naisen tavoin. Wiehelässä? Totta kai. Perheen rakentaminen on miehen ensimmäisiä welwollisuuksia näilläkin, tässä wiiatatuilla ihmiselämän aloilla, ja sitä jalommin ja laajemmin sivistyneen perheen tulee hänen rakentaa, mitä korkeimmille toiminto-aloille yhteiskunnallisen kutsunsa suunta on. Mutta olkoonpa tuo perhe sitten koulun, kirkon, waltion tahi muun yleisen laitoksen palveluksessa toimivan miehen perhe, ei se welwollisuuttansa tunne eikä todella kykene täyttämään, jollei sitä ennen kaikkea muuta elähytä se henki, minkä tässä edellä kaawottelimme kaikkien perheitte yhtiessä elämän ehdoksi ja elämän muodostajaksi. Wilpitdin jumalanpelko ja isänmaallinen mieli siweellisen wakuuuden kera ovat ehdottomia kansojen säilymisen ja kohoamisen woimia, mutta julkisuuden ulkonaisissa, mieltä monipuolisiin jännittämissä ja häiritsemissä oloissa toimivan ja taistelevan miehen rinnassa ne helposti waimenewat, hämmentywät ja haihtuwat, jollei perheensä lieden hehku niitä saa elwyttää eli häntä wiehättää palaamaan olentonsa taimaallisilta walon ja lämmön lähteiltä kirkastusta sekä iki-intoja ammentamaan. Siunauksen saattoi kansallensa se nainen, joka tuon tulen auttoi wireillä pysymään mieheensä misä toimesa tahansa, mutta korkeamman sivistyksen ja korkeamman elämän kutsunsa osakseen saaneen miehen waimolta tosin tuohon tarwitaan warjinaista n. k. korkeampaa sivistystä myös, sillä muuten ei hän mieheensä todellinen apu, wastine, puoliso eli

toinen puoli saata olla; waikeampi waan täsmittelä tämän korkeamman siwistysten oikean laadun. Tuo on todella yhtä waikaa käsitteelleen rajoitella, kuin toisaalta senlaisen siwistysten saawuttaminen on naiselle, naisen omituisen henkisen ky'yn awulla ja perusteella, helppo kansoissa, joissa korkeamman siwistysten aarteet jo perintönä löytyvät perheiden yhteishengessä (eli traditionisfa) ja kansan oman kirjallisuuden warastoissa. Eipä sitä olekaan suurimmissa kansoissa korkeamman naissiwistysten asioissa niin warfin suurta meteliä pidettykään. Maamme on tässä suhteessa warfin köyhä ja mielestämme arweluttawalla tavalla yhä köyhää köyhemmäksi joutumaisillaan. Tarcoitamme: Entiset siwistyneet luokat ja jalosäätyiset sukumme eiwät näy mieliwän liittäntyä kansamme henkiin harrastuksiin, käywät nähtävästi myös yhä irtonaissimmiksi kristillisyiden ohjeista ja kääntyvät samalla turhuuden kewymielisiksi palvelioiksi. „Emä-maa“ on liika etäällä, ja „oma maa“ liika wieras, tarjoaksensa heille tarpeellista henkistä rawintoa olennon wakawuudeksi. Tuon kawa-tun emä-maan lahjoja heissä sitä wähemmän kadehdimme tahi moitimme, kun murtuneen kielen paljas werho on useoillakin heistä ainoa suoranaisten perintö sieltä, ja kun sen maan hengellisen kirjallisuuden tuntemisen paljoa laweammassa muodossa, kuin mitä puheena olewasta warastostaan kerskatelewisfa useinkin tapaa, katsomme kaiten „korkeamman“ siwistysten wälttämättömäksi omaksi maasjamme. Surtuttelemme waan sitä heikkoutta, hämmennystä ja sortoa, minkä horjuwa, turhaluuloinen ja samalla röyhkeä asemansa muasfaan tuo, tunnustaen sitä kalliimmiksi ne monet ja jalot poikkeukset, joita muutenkin waaranalaisten kansallisten olojemme edulki tässä suhteessa kaitta maan kuitenkin löytyy. Toisaalta taas kansallisen yhteishengen wauristuminen ja warmistuminen kieltämättä kituu sen warfinaisten kannattajain tarmottomuudesta ja yhteiskunnallisesta asemasta. Kirjallisuuden alalla esim. harjoitetaan tosin kaunokirjallisuutta jommoijellakin innolla ja menestyksellä, mutta muita, wäsymätöntä työtä, laweita tutkimuksia ja sywää oppia waatiwia tuotteita ei ilmesty se määrä, mitä omatakeijelle henkijelle perusteelle pyrkiwän kansan tulewaisuuden takeeksi näyttäisi olewan tarpeellista. Sa luettaneeko yleisemmin sitäkään wähää mitä ilmestyy? Muutenkin kansallismielisten asema, he kun owat kun owatkin enimmäkseen homines novi, waatifi heissä siwistysten jaloimpia lahjoja kaitenpuolisissa muodoissa esiintywän, jotta wajawaisuus niissä ei puolustaisi nimeksikään heidän sortoansa yhteiskunnallisissa toimisfa. Waroomme aikakauden turhuuden ja mukawuuden henkien häiritsewän heissäkin, nuoremmissa

warfinfin, raitista, werewää, tarmokasta harrastusta ja toimintaa kansan kohottamisen kalliissa asiassa. Oli miten oli, mutta mailman ja itsensä kieltämistä, alttiutta, jalomielisyyttä, ankaraa ponnistusta tässä waaditaan, jott'eivät epäkansalliset juuret jaattaisi korkeimmista siwistyswaroistaan edes muodokseen kerskailta ja kulturiwerhonja kiiltohon puettettuina tunkeuda etupäässä kansan olojen johtajiksi.

Tätä emme lausu tässä puheena olewassa kysymyksessä hyväksymällä Utterbomin lausetta: qwinnan är hwad mannen gör henne till, waan siinä wakuutusessa, ett'ei mies kestä turhuuden henkiä ja ajan nautintohimoja vastaan, pysyäkensä aatteiden itsekieltävänä palveliana, jos „toinen puoli“ hänellä siinä puuttuu tahi häntä siinä hidastuttaa ja lannistaa, mielet ja huolet epäkansallisiin tahi joutawiin takerruttaen. Kysymykseksi jääpi siis taas: miten maamme nais-nuoriso n. k. siwistyneissä säädyissä kehittyisi ei ainoastaan huraskaasti, ijanmaalliseksi ja siweelliseksi sukupolweksi, waan myös kykenewäksi jalostuneella taidolla ja walistuneella älyllä luomaan laajuudeellekin todella siwistyneen kodin ja siinä turhuudesta hämmentymättömällä tunnolla lempimään ja toteuttamaan ijanmaan sekä ihmiskunnan jaloimpia tapoja ja traditionia ynnä myös nykyiyyden korkeimpia, tärkeimpiä harrastuksia. Kansallisten olojemme heikkous ja kirjallisuutemme köyhyys käskää tässä auttamattomasti turwautumaan henkisesti rikkaampiin, olojemme juurihin sekä luonteesen likimmiin sattuwiin kansoihin. Bieraita kieliä siis? Mitentäs muuten. Mutta niiden tuntemisen mitta ja määrä? Kirjallisuuteen tutustuminen arwattavasti on warsinaisena tarkoitusperänä olewa ja kielen tunteminen waan awaimena siihen pidettävä, ollen arwonja jälkimäisellä taidolla jo itsesäänkin siinä suhteessa, että awaimen saatua waltaansa pääsee kirjallisiin aarteistoihin milloin mieli. Mutta karttuneeko tuosta mitään todellista korkeampaa siwistystä tahi käytännöllistä hyötyä, jos nainen lyhyen kouluaikansa kulussa monien muiden oppiaineitten ohessa työkentelee joitakuita tuntia muukalaisten kielten tuskallisesa oppimisessa? Tiesi hänen, mutta eipä sitä tyttöä nykyisessä Helsingisjämme juuri siwistyneeksi lueta, joka maalta tulleena, jalostakin waiikka kodista, kertoisi noille hienoilte pääkaupungin korkeasti koulutetuille tytöille, ostaneensa kotituliaisia „modes & robes“-nimijeltä kauppiaalta, tahi aikowansa illan ratoksi käyda katselemaan teaterissa Schillerin „kappaleita ja liepeitä.“ Niinpä tottakin, sitä on mailmassa henkistä helua ja ripsettä myös, jolla wawasjakin perheessä korkeampaa siwistystä edustawan naisen tarwiisee toijinaan olla kaunistettuna, jos mieli olla siwistyneessä mailmassa

„dans le grand courant des pensees et de la vie du genre humain.“*) Tuommoista turhuuden kiiltoako se siis tarvoittaaakin tuo kirjallisuuden tunteminen? Niin, tiefi mitä maailmasa turhuuden hengenalainen mieli ei saata ylvästellen verhoaksensa käyttää, mutta luulisimme todellisesti siivistyttävän, mieltä ylentävän voiman, jopa käytännöllisen hyödynkin olevan lyhyessä alkeisopillisessa vierasten kielten kursissa kirjallisuuteenki katsoen. Todenperäinen, perijuurinen kirjallisuuden tunteminen ei ole koulun tehtävä, ja harvat siinä elämänsä pitkällä iälläkään etäälle ennättävät. Yleensäkin koulu-oppi, oli se sitten naisen tahti miespuolen, ei wie misjään aineessa perille, ja iäkkäämpänä kun tuota koulutyötänjä ja sen hedelmiä filmäilee, on sitä arvaamatoim määrä käynyt tuike tietämättömiin. Pyssywäkki jää tästä, miten monesta muustakin elämän ponnistuksesta, waan „tуска ja työ“ muistona. Mutta voittoa jo sekim, ja tämän voitton ohessa jääpi onnistuneesta koulunkäynnistä herätetyt ja harjoitetut sielun voimat henkisiin työskentelemisiin sekä aprikoitsemisiin, wafawiin taipumus ja welvollisuuksiin mieltyminen sekä kaikkialta, misjä kouluaikanaan aarteita kokioli, ainakin joitakuita kultamuruja elämän taisteluisa käytettäväiksi ynnä wihdoin ja lopuksi tuo itsetuntoisuuden ylentävä kanta: „Nuch ich bin in Arcadien gewesen.“

Ei meistä siis ylimalkainenkaan vierasten kielten ynnä niiden kirjallisuuden tunteminen saata ehdottomasti wäähäpätöiseksi tahti tuike arvottomaksi tulla luetuksi. On sitä ollut maassamme aikoja, jolloin „Frithiofs saga ur Tegnér“ oli miltei ainoa aarre korkeamman siivistyksen saamiseksi kirjallisuudessa nuorille naisille, ja sen aikuisista on naisia paljo jälellä, puuttuwalla kielitaidolla ehkä, mutta siihen määrään ylewällä naisiivistyksellä warustettuina, jotta nykyisissä harwoin sitä olennon sekä älyn jaloutta tapaa. Pidämme pikemmin waan tuota nykyaikoina monellakin haaralla harrastettua vierasten kielten ja niiden kirjallisuuden perijuurisempaa käyttelyä ja tarkastelua miltei haitallisenakin. Osa wähemmäsjäkin. Jos olisimat opettajat, ja opettajattaret warsinki, pelkkiä pedagogisia mestareita, saattaisi tuo perijuurisuus ehkä mennä mukiin, mutta tawallisten pedagogien käsissä niissä harrastuksissa helposti turmeltu oppilaan sielu sekä henki. Ei kaikki perijuurisuus wie perille, eikä kaikki helpotajuisempi käsittely estä pääsemästä siihen tarvoitukseen, misä tällä aineella naiskoulusja on olema, ja sikki etupäässä asemamme kielten sekä kirjallisuuden ethijet ynnä esteetilliset puolet. Sillä

*) Ihmissuun ajatusten ja elämän suuressa waihto-wauhdissa.

väitettäväkään mitä väitettäneekin, naiskoululaisista on ajateltava tulevaakin naisia, eikä oppineita, sivistyneitä naisia tosin, mutta sivistyneitä nimenomaan siihen tapaan, jotta heidän henkinen olentonsa on kehittynyt aistaitsemaan, ihailemaan ja suosimaan mitä ylevätä ja jaloa sivistyneen perheen aatemailmasa milloinkin on kohtaava, ja siihen on naisella, lausumme sen vieläkin, kummastuttava kyky, vähän viitteitäkin vaan saatuaan, kokoilemaan tarpeelliset varat vähä-oppineempanakin tahi vähemmälläkin koulu-opilla, kun ei vaan henkensä wireyttä koulusja lioilla turmella.

Entäs matematika lukuneen, lajineen? Olemme tarpeeksi ja monenki mielestä kummallisia periaatteita tässä kirjelmässä nais-sivistyksen suhteen laadelleet, jotta jo vähän arveluttaa tuohon aineeseen ryhtyä, sillä sehän nyt vasta oikein on saatu kaiken pedagogian keppihäwöseksi nyky-mailmasa, niinpä naiskouluisjakin. Meistä, lausumme sen heti, tuo matematiikan miltei jumaloittaminen, aina on mielehemme johdattanut nykyajan henkijistä helmaajyneistä tämän: „Wahrheit ist Maassstab der Wahrheit.“*) Asia tietäisi eri kirjelmänsä, jos se meistä wakenisi. Mutta muodollisen eli formalisen sivistyksen harrastajat jos millä uhkaawat naisen hengesjä tuhoja tehdä, niin ainakin tuolla pian rajattomiin menewällä matematiikan kiihkollansa. Siiallinen „dressuri“ tässä aineessa jos misjä wie naisen turhiin abstraktisiin haaweksimisiin, ylenmielisiin wiistasteluihin ja perättömiin luuleelmiin, joilla ollaan walmiit, asioihin ja oloihin koskewia käsitteitä lukuun ottamatta, hartitsemaan ja kaawostelemaan jos mitä mailmoja ynnä mailmanoloja. Mita sekä woimat saateetaan käyttää naiselle sopiwampiin aineisiin.

Emme siis katso olewan naisille syytä tuskittelemiseen, josko puheena olewasja aineesjakin oppimääränsä kouluissa rajottui elämän tawallisimpiin tarpeisiin, warsinki kun ei naiskoulun yleensä tarvitse matematiikan eri haaroja toisten tieteitten apukeinoina harjoittaa, miten poikien oppikoulun — in futuram oblivionem usein sielläkin. Myönnämme kyllä toiwottawaksi, tiiki toiwottawaksi, entistä suuremman taidon naisilla perheen oloisja laskemaan ja mittailemaan noita perheen onnen ajallisia kulmakiwä, tuloja ja menoja eli käytettäväksi saatua omaisuutta; mutta vähän siinä kouluopit auttanewat suhdat kohdillaan pitämään, misjä turhuuden henki mielen häiritsee, ja misjä taas mielen perustantana owat uskonnolliset, siweelliset ja iänmaalliset woimat omaatuntoa walaise-

*) Selwyys totuuden mittapuu.

massa ja suunnittelemassa, siellä vähemmänkin koulutetuissa, täyttä totta kotiaskeleissaan hyöriivissä ja niissä viihtyvissä naisissa tapaa usein taloudellisten problemien koko neroja ja keffeliitä.

Tälläkin n. k. korkeamman naisivistyksen koulualalla sojimme entistään paljoa suuremman huomion fyysikalle sekä kemialle, kuitenkin vapautettuna tuosta opillisesta eli puolitieteellisestä muodosta, mihin nämä aineet useinkin naiskouluisia nähy taertuneen. Entäs anathomiat ja fysiologiat? Totta kaiheti ja täyttä tottakin ne naiskoulun oppiaineita ovat pääkohdisaan, ja tärkeitä oppiaineita. Muita, periaatteisimme vähemmän koskemia oppiaineita emme tässä ota edes luetellaksemme.

Mutta eiköhän fittekin nainen perheensä jaa miehelleen vähä-arvoiseksi „apulaijeksi“, mies kun siivistyneenä saattaa kohota toimivaaksi aloilla, joilla nainen tässä lajitellulla ja rajoitetulla opillaan ei kykene miestänsä edes seuraamaan, vielä vähemmän hänen wertajensa työsentelemään? Niin, siinä se nyt raja rewittävä jos mikä mailmassa, emancipationinaisten ohjelman mukaan ainakin. Miten lieneekään, mutta luullaksemme se raja yhtähywin moneksi aikaa jää milteipä waan entiselleen, kumminkin miehen ja waimon välille, sillä noista perheen ulkopuolla meluawista ja telmäawistä mailman paranteloista emme tässä vielä puhu. Perheessä näet nainen waimona ennen pitkiä kyllä hawaitsee, ettei tuo miehensä osaksi joutunut kufsumus ole niinkään kuffarikas ihanemailma, waan tarakka raskas ja taistelutanner orjantappurainen, jolla ei mitään kadehdittawaa, mitään sulotuofsun imanneita uteliaalle. Otsansa hiesjä leipää hanffiwia ja mielipiteitten sekä mielivaltojen rettelöissä ynnä taloushuolien hankaluuksissa ulkomaailmaa päin toimiwa mies runneltu-neena, tahtonsa jähkytydesjä pian pirstoiksi menewänä kaipaa toisaalta tosin ei niinkään harwoin apua kumppaniltaan; mutta jalo, edellisessä wittattuun suuntaan siivistynyt nainen, luontoperäisellä lahjallaan eli ikäänkuin intuitionillaan tämmöisten asiain konkretisiin kohtiin sywästi iskewäisenä, saattaaakin sen awun tarjota miehelleen arwaamattoman aaterikkaassa, sekaantuneita suhteita walaisewassa, perille helposti johtawassa muodossa. Tällä julkisuuden eli ulko-olojen alueella on miehellä erikoiskohdat eli detaljit, mutta „johtawat aatteet“ hämmingissä löytää hän säännöllisissä perhesuhteissa useinkin heikon waimonsa mielen jaloudesja ja neron omittuisissa taiwaallisissa eli ikäänkuin luonnon woimalla itsestään äkkiarwamatta leimahtawissa walosäteisissä. Harwoin jäänee miehen toimi-mailma sopiwissa erikoiskohdisaahan waimolle ihka oudoksi. Toinen toisensa fuormaa he ainakin owat luodut kantamaan, ja mitä mieluummin, uskollis-

femmin sen alallaan ja tavallaan tekewät, sitä korkeamman onnen saavuttawat, waikka kumpasetkin siinä kuluvat, waiwaantuwat odottamaan lepoa, mikä toimellisille waeltajoille Herralta luvattu ja tallelle pantu on.

Emme siis mieli antaa mitään arwoa tahi edes mitään yleisempää waitutus-alaa naimattomille naisille? Mielimme niinkin. Olemme tässä waan koettaneet esitellä, että naisen samoin kuin miehenkin ensimmäinen kutsumus elämässä on perheen alueella. Tämä kutsumus on pyhä ja korkea ynnä moninpuolisin tukala kummallekin, mutta käy itsekkäisyytensä woittawille perheen uskonnollisen, siweellisen ja isänmaallisen eli yhteiskunnallisen tarkoituksen palveluksessa elämän suloksi sekä inhimmillisen itse-tuntoisuuden rikkaudeksi femmoiseksi, mikä edestä kannattaakin elää ja henkensä ynnä ruumiinsa wiimeisiin woimiin asti uhrautua — pyhänä welwollisuutena sen tehden. Naisfiwistyksen filmäteränä on pidettävä kaswatus, eikä oppi, kaswatus, jossa welwollisuuden tunto herätetään ja kehitetään; sillä siinä tunnossa yksin on todellisen wapauden mahdollisuus jokaiselle, miehelle sekä naiselle, ja welwollisuutensa nainen nimenomaan on kutsuttuna kodissa, perheeseensä toteuttamaan. Kodikkaiksi, kodin toimihin perehtyneiksi ja niissä wiihtyviksi owat kaikki naiset kaswatettawat. Saattaa sitten moni jäädä miten jääkin awioikumppanitta elämään, mutta ei niiltäkään siltä puutu tilaisuutta sumauksella waituttamaan perheellisisä oloisja, josko kohtalonja ehkä toisinaan kyhyy vielä suurempaa alttiutumista, kuin miehelässä milloinkaan. Kodikas sen tulee naisen olla myös, jos rupeaa itsenäisenä toimimaan aloilla, joilla nykyisessä mailmassa tarjoutuu hänelle toimeen tulo ynnä uskonnollinen, siweellinen ja isänmaallinen elämän kutsumus perheelle ei suorastaan enään kuuluwisja tehtäwisjä, esim. koulun ja kirkon alalla. Missä kaswatuksellinen puoli sillä alalla etupäässä on warteen otettava (esim. tyttökoulut, poika-lasten samoin, diafonitoimi j. n. e.), siinä warsinfin naiselle tilaisuus eli mahdollisuus waituttamaan valmistettava ja hän siihen toimeen erittäin kaswatettava; mutta tämä on erikoiskaswatuusta, mikä ei koske suorastaan aineesemme, tahi jota tällä erällä emme ennätä sen enempiä kaawostella. Ja siinä sitä jo lieneekin, kun tuon mahdollisuuden valmistamisen myönnämme yhteiskunnalliseksi welwollisuudeksi.

Kiistely miesten rinnalla älyn woimista ja tietojen, jospa tieteellistenki tawoitteleminen henkisten woimain osotteeksi, on meistä turhamielisyyden kiihkoa; ja ihmiskunnan henkisen kehittymisen harrastus, uskonnollista mieltä sen pohjalta ajettamatta, on tuota kulturi-röyhkeyttä, mikä järjetöntä jo itsessään, naisessa warsinfin esiintyy ilkeänä ja ilettäwänä siwis-

tyffen ja ihmisjalouden iwakuwana. Soisimme siltä siihen tykenewille naisille, tilaisuutta kehittymään myös tieteen sekä kirjallisuuden etewiksi henkilöiksi; mutta semmoisinakin arwelemme heidät kutsutuiksi likinnä perheellisen elämän ja hengen jalostuttamiseen, ja waiikutuksensa sitä siunaus-rikkaammaksi, mitä wilpittöminnin tuntewat sekä tunnustawat itsensä heikoiksi itjesään, mutta wäkewiksi Herrassa.

Raiskysymyksen alentaminen pelkäsi toimeentulon kysymykseksi lienee ylimääräisille henkille mieliteoille kylläkin terweellinen wastaponsi, mutta ei se semmoisenaan mielestämme meillä vielä ole mikään yhteiskunnallinen kysymys muualla, kuin waiwaihoidon ja löysäläisten asioissa.

Marraakuussa 1884.

N. S—n.

Sinta: 50 penntā.